N^ro 11.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 7. LISTOPADA ROKU 1797 WE WTOREK

UNIWERSAŁ *Gubernatora Lit: Taynego Konsyl: i Kawalera Jakuba Bułhakowa. Do wſzyſtkich i każdego Gubernii Lit: Obywatelow, komu o tym wiedzieć należy.*

W Imiennych JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Ukazach danych Rządzącemu Senatowi dnia 1. zeſzłego Mieſiąca Września, między inſzemi rzeczami wyrażono: ,, Przy naſzym na Tron wſtąpieniu, znalazłszy nie w komplecie lą-
,, dowe i morſkie Woyſka Naſze, użyliśmy wſzelkich ſpoſobow do pomnieyſze-
,, nia liczby niedoſtaiącey; lecz kiedy ten niedoſtatek ieſt taki, iż wyciąga na
,, ten raz, zebrać w całym Państwie po trzech Rekrutow z duſz pięciu-ſet; rozka-
,, zuiemy przeto wziąć onych, ſtoſownie do generalnego o wybieraniu Rekrutow
,, Ukazu, i oſobno wydanego od Nas względem zachowania ludzi rozrządzenia;
,, determinuiąc kompletowanie na dal Woyſka, jedynie tylko w miarę zwyczay-
,, nego ubywania ludzi, jakowe corocznie wypaść może, przez śmierć i abſzey-
,, towanie onych. Teraznieyſze zaś wybranie Rekrutow, począwſzy od dnia 1.
,, przyſzłego Mieſiąca Liſtopada, do nowego Roku ſkończyć nieodmiennie. A
,, co ſię tycze uzyſkania z Kupcow pieniędzmi, za każdego Rekruta po Rublow
,, 500. ściśle zachować ſię według prawideł, w Ukazie dnia 3. Maja 1783. Ru
,, wydanym, zawartych. Końcem zaś, ażeby przy wybieraniu Rekrutow, tak
,, oddaiący, iakoteż i ſami Rekruci nad potrzebnym przenoſzeniem ſię z mieysca
,, na mieysce nie byli trudnionemi; tychże Rekrutow doſtawować należy ze Wſiow
,, do miaſt Powiatowych, własnych reſpective Powiatow; gdzie onych przyi-
,, mować, zupełnie podług generalney Rekrutſkiey Uſtawy, w obecności Guber-
,, natora Cywilnego, i drugich Urzędnikow Guberńſkich. A ponieważ Guberna-
,, tor ſam ſwoią oſobą, takowego wybrania Rekrutow w Powiatach wſzyſtkich,
,, na termin powinny uſpieszyć nie zdoła; przeto takim ułożyć ſię ſpoſobem,
,, ażeby jedną część Powiatow ſamemu Gubernatorowi, drugą Vice-Gubernato-
,, rowi, a trzecią Marſzałkowi Guberńſkiemu zoſtawić, którzy wybieranie to
,, czynić maią każdy w wydzieloney ſobie części Powiatow, przy Marſzałku Szla-
,, checkim każdego reſpective Powiatu, przy Horodniczym albo Kommendancie,
,, i przy Naczelniku Woiennym gdzie ſię znayduie. ,,

Chociaż porządek oddawania i przyięcia Rekrutow, dobroć przyſtawowanych na to ludzi, wielość wypadaiących za Rekruta pieniedzy, rozrachunki co ſie tycze ſkładkowych pieniędzy, ſłowem wſzyſtko to, co ſię do wybierania Rekrutow odnosi doſtatecznie wyiaśnionym zoſtało w Uniwersale JO. Xcia Jmci Generał-Feldmarſzałka zarządzaiącego Gubernią Litt: i różnych Orderow Kawalera Mikołaia Wasilewicza Repnina w dniu [illegible] Października 1796. Ru wydanym, i w całey Litwie publikowanym, i chociaż już w tey materyi, i nie wypadałoby nowego obwieſzczenia wydawać, jednak ponieważ przy teraźnieyſzym wybieraniu, odmieniona ieſt liczba Rekruta, z pięciu-set dusz determinowana; a nawet i ſame rozeſłane Exemplarze Ogłoszenia Xcia Jmci mogą bydź zatraconemi, a zarazem i pamięć zawartey w onym rzeczy wygaſła; rzeczą potrzebne więc Ja znayduię, przyłączyć do tego jeden onego Exemplarz, ażeby i teraz według niego we wſzyſtkim poſtąpiono było i wykonano. Ma przeto bydź wiado-

mym każdemu Obywatelowi, że naywyżey nakazany wybor w roku teraźnieyszym Rekruta, rozpoczęty i exekwowany będzie, następnie opisanym porządkiem.

1mo. Wyż pomienionym Ogłoszeniem Rządzącego Gubernią Litewską Xcia Jmci Repnina było rozkazano, ażeby dla lepszego, dogodnieyszego, i równego rozkładu, kto z Obywateli czyli z jakiey Osady ma bydź dany, Rekrut, zebrać się w jedno mieysce JJ. PP, Powiatowym Marszałkowi, Podkomorzemu, i Chorążemu; porucza się więc teraz tymże Urzędnikom zjechać się do Powiatowych miast nieodmiennie na dzień 25. tego Miesiąca podług starego Kalendarza, i na ten koniec uformować tam wspolnie z Sądem Ziemskim Kommissyą, w obecności Ziemskiego Kommissarza czyli Isprawnika.

2do. Zrobionych w Powiatowych Kommissyach w roku przeszłym według Form posłanych rozkładow czyli rozpisania dla każdey Parafii z rozdziałem na pięćsetne oddziały dusz męskiego rodzaiu, przy teraźnieyszym naznaczeniu kto w specifice z Obywateli i za jakie Osady podług liczby dusz okazuiącey się z ostatnich Rewizkich Skażek powinien postawić Rekruta, Kommissyom teraz ustanowionym nie odmieniać; lecz zostawuiąc te rozpisania na pięćsetne oddziały tak, jak one zrobione były w roku przeszłym, naznaczyć tylko podług ich liczbę dusz, i wypadaiącą z nich liczbę Rekruta, takim obrządkiem, że w roku przeszłym z pięćsetnego oddziału naznaczał się ze sta dusz ieden Rekrut, a w teraźnieyszym naborze naznaczyć iuż wypada iednego Rekruta ze 166. dusz z frakcyą; zostaiące się zaś od pięćsetnych oddziałow dwie dusze zapisywać w osobney wiadomości, i potym wiele ich w iakiey Parafii okaże się, przyłączyć one do takiey większey liczby dusz, z którey wypada postawić Rekruta. A gdy Naywyższemi Ustawami, względem wyboru w Imperium Rekruta, przepisano iest: 1mo. Ze gdy cena Rekruta, co się tycze składkowych za niego pieniędzy, determinuie się po Rublow 360. tym samym każdy Possessor do składki drugiemu przyłączony, według tey proporcyi płacić iest obowiązany temu, kto przystawia Rekruta, i do czyiego maiątku przydatkowe dusze są dopisane 2do. Od Obywateli więcey dusz nad 20. nie maiących, przyimować pieniędzmi, a jeżeli zechcą dostawić Rekruta, i przyiąć pieniężną składkę, tedy się onym to dozwala, byleby tylko przyzwolili na to więcey dusz od nich maiący, do których oni są dołączonemi, i którzy według posiadaney liczby dusz dawać Rekruta są obowiązanemi. 3tio. U kogo za oddaniem Rekruta pozostanie dusz pięćdziesiąt i więcey, ten w naturze stawić Rekruta powinien. Stosownie więc do tych prawideł, mnieyszą dusz liczbę posiadaiący Obywatele, którzy według rozkładu Kommissyow Powiatowych, przyłączonemi zostaną do oddziałow pięciusetnych, obowiązani są daiącemu Rekruta Obywatelowi zapłacić składkowe pieniadze proporcyonalnie do trzechset sześciudziesiąt Rublow, nie iuż po trzy Ruble i sześćdziesiąt kopieiek, iak w przeszłorocznym powiedziano Uniwersale, lecz tylko po Rubli dwa i szesnaście kopieiek z frakcyą za każdą zosobna duszę.

3tio. Dla prędszego ukończenia poruczaiącego się teraz rzeczonym Kommissyom rozkładu Rekruta, Izba Skarbowa Litewska, dostarczy niezwłócznie do wszystkich Powiatow też same rozkładowe wiadomości, które w roku przeszłym będąc zrobione w Powiatowych Kommissyach, do Departamentu Skarbowego bywszego Rządu Naywyższego Litt: oddane zostały. Stosownie do których to wiadomości, i teraz postępować należy, z tą tylko odmianą, że Rekruta naznaczać i brać iak wyżey iest powiedziano, to iest z 500. dusz nie pięciu, lecz tylko trzeh ludzi. Równym sposobem przesłane będą z teyże Izby i uczynione w tymże roku rzeczonego Naywyższego Rządu w Departamencie Ekonomicznym rozkłady na maiątki w zawiadowaniu Skarbowym byłe, i teraz nayduiące się, iako to Ekonomiczne, Stołowe Biskupie, i Starościnskie. Za odebraniem jakowych rozkładow Powiatowe Kommissye nie przemieniaiąc pięciusetnych oddziałow, w nich rozpisanych, maią tylko naznaczyć liczkę Rekruta ze 166. dusz z frakcyą, iak powiedziano w punkcie drugim, o maiątkach dziedzicznych.

Dokończenie w Następuiącey Gazecie.

z Petersburga 24 Października.

Półkownik *Turzkow* otrzymał stopień Generał-Majora, i Szefa Białozerskiego regimentu Muszkieterow. Półkownik *Muller* na własną prozbę uwolniony od służby, z rangą Generał-Majora, dozwoleniem noszenia munduru, i pensyą jaką miał przedtym; Półkownik *Lewanidow* z dozwoleniem noszenia munduru. Podpółkownik *Markłowski* został Półkownikiem. Półkownik *Zakrzewski* Generał Majorem; Kommendantem *Rewla* i Szefem Regimentu garnizonowego na mieyscu zmarłego Generała Infanteryi *Kochius* Podpółkownicy *Stengel*, *Jwjelewicz* Półkownikami. Podpółkownik *Grigoriew* Półkownikiem, Kommendantem Tambowskim, i Szefem regimentu garnizonowego Półkownik y bywszy Kommendant Tanbowski *P tapow* na włosną prozbę uwolniony od służby z rangą Generał Majora; mundurem i pensyą dawnieyszą. Generał Major Inżenierow *Oewolant* z dozwoleniem noszenia munduru.

z Wiednia 22 Października.

D 22. z rana o godzinie 7. przybiegł, jakeśmy donieśli, goniec z *Udine;* tegoż dnia wi czorem widzieliśmy przyjeżdżającego *Xcia de Lichtenstein*, ktory nie tylko przywiozł potwierdzenie wiadomości o podpisanym pokoju, ale też zapewnił; iż sam Hrabia *Cobenzl* dnia jutrzeyszego 23 oryginał traktatu złoży w ręku *Cesarza Jmś i*. Wiadomo jest, iż konferencye odprawowane były koleją w Udine i Passeriano; dla większey wygody Ministrow Pełnomocnych. D 17 wypadła koley na *Passeriano* zamek *Doży Weneckiego*, 2 mile *Włoskie* odległy od *Udine*. ktory Generał *en Chef Buonaparte* dla słabości zdrowia obrał za mieszkanie; tu rozstrzygniono los wielu narodow; tu wszelka niepewność wzięła koniec.

Nie będziemy więc mieli woyny nowey. Prawda, dla ciekawych długie aż nadto były negocyacye; lecz wielkość rzeczy konieczną czyniła przewłokę, chcąc mieć trwały i chwalebny pokoy, chcąc go podpisać z ukontentowaniem tylu stron wpływających, należało nieskończone uprzątnąć przeszkody. Jak do tego przyszło, nie wiemy: Warunki ukryte są, i podobno nie zaraz będą rozgłoszone. To pewna że zasady w *Leoben* umówione, zupełnie wywroconemi zostały. Hrabia *Cobenzl*, ktoremu powszechność przyznaie pierwszeństwo między wszystkiemi *Domu Austryackiego* Ministrami, odebrawszy od *Cesarza Jmci* zupełną moc traktowania, rozkazał naprzod armii c tey postąpić ku *Włoskim* granicom, co gdy się stało, wjechał do *Udine* znać dając, iż *Franciszek* 2. pokoju haniebnego nie podpisze.

25 tyś. chłopow zgromadzono co rychley do sypania szańcow, w *Goricii*, *Tridentie*, *Laybach*, *Trieste* &c. zadziwił ten postępek Generała *en Chef* armii Republikantskiey Przyjął Pełnomocnika bardzo grzecznie, i na pierwszey zaraz konferencyi zapytał: coby znaczyły tak nadzwyczayne poruszenia? spodziewałem się, powiedział, widzieć w osobie Hrabiego *de Cobenzl* anjoła pokoju. Odebrawszy, rzekł H abia, deklaracyą woyny zamiast spodziewanego dawno *ultimatum z Paryża*, koniecznie nam wypadało bydź gotowemi na wszelkie przypadki. Zatym *Buonaparte* zezwolił na przedłużenie zawieszenia broni do 3 jeszcze tygodni, przed ich upłynieniem, armie w tył zostały cofnione z obu stron; i pokoy podpisany.

z Londinu 17 Października z Gazety Hamburgskiey.

Admirał *Duncan* przysłał do Admiralicyi rapport obszerny o batalii z flottą *Batawow* stoczoney. Pokazuje się, iż nie miał okrętow liniowych nad 14, 2 od 50 armat, i 6 fregat. Odnieśliśmy zwycięstwo zupełnieysze niżeli pod *Ouessant Lord Howe* r. 1794. i pod przygorkiem *S. Wincentego* Admirał *Jerwis*. 9 okrętow liniowych i 2 fregaty zabrano nieprzyjacielowi. Naszych 12 z 4 *Hollenderskiemi* do *Yarmouth* powrociło. Wszystkie niezmierną szkodę poniosły. Na 9 Admirał *Duncan* blisko 800 liczy zabitych i ranionych. *Rodney* ledwie tyle podał straconych ludzi w pamiętney z *Hrabią de Grasse* batalii.

Krol Jmść nadgradzając zwycięzcy za tak wielką dla Oyczyzny przysługę, wyniosł go na dostoyność Para *W. Britannii* pod nazwaniem. *Vicomte de Duncan Camperdown Lundie*. Jeżeliśmy jaki okręt w bitwie utracili, nie mamy dotąd żadney pewności. To nie wątpliwa, iż morza połnocnego panami jesteśmy; a do tego bespieczni z tey strony od wylądowania, ktorym tak dawno zagrażał nieprzyjaciel. Przypadek ten dla nas tym jest pomyślnieyszy, iż *Francuzow* może nakłonić do myśli spokoynieyszych.

z Paryża 7 Października z Gazety Frankfortskiey.

Niedawno Instituć Narodowy miał publiczne od przeszłych okazalsze posiedzenie. Między innemi dziełami, czytano opisanie podroży około świata Kapitana *Marchand* w r. 1790, 91. i 92 odprawioney. *Lassus* czytał pochwałę Chimika *Lepelletier*, *Villars* Reprezentanta *Louvet* niedawno zmarłych. Prezydent Institutu rozdawał nadgrody uczniom dystyngwującym się w Architekturze, Malarstwie i Snycerstwie. *Morveau* potym czytał uwagi o naturze ziół do farb wchodzących. Słuchano ciekawie dyssertacyi o monetach i medalach. Dwie Ody uczonego *Lebrun* zakończyły posiedzenie.

Wszystkie armii *Włoskiey* diwizye przysłały do Direktoryatu wykonawczego powinszowanie zwycięstwa nad zgromadzeniem Prawodawczym odniesionego. Te awszakże pisma mniey zastanawiają ciekawość narodu już podobnemi odezwami zarzuconego. Większe na umysłach uczynił wrażenie postępek Generała *en Chef*. Ma *Buonaparte* rozum obfity w nowe coraz wynalazki, ktoremi zwraca ku sobie uwagę powszechną. W szkołach

jeszcze zabawiać umiał wspóluczniow nowemi coraz igrzyſkami wojennemi. Dziś na czele wielkich armii ſtojąc, pierwszy człowiek w *Rzpltey Francuzkiey*, Włoſkich prawodawcow wzbudza emulacyą, zapala duszę żołnierzy, znając dobrze, iż nie konſtitucye lecz dobre uſtawy wieczno-trwałość dają narodom. Naſtępująca jego proklamacya pokazuje, iż zna dobrze serca ludzkiego sprężyny, a namiętności do celu swojego proſtować umie.

„ *General en Chef* dać chcąc w obliczu świata całego dow d, jak Oyczyzna wdzięczną jeſt walecznym żołnierzom, którzy ſię męſtwem ſzczególniey wſławili na *Włoſkich* kampaniach, rozkazuje: 1. Szef Generał Sztabu zrobić każe naydoſkonalszym w kraju rzemieślnikom 90 grenadyerſkich pałaſzow, 10 d a Kawaleryi, wszyſtkie zaś bydź mają naypięknieysze i złocone. 2. Na jedney ſtronie żelaza napisano będzie armia *Włoſka*, diwizya N. półbrigada N. oddany za rozkazem Direktoryatu *Rzpltey Francuzkiey* przez Generała *Buonaparte* Obywatelowi N. dnia N. r. N. Na drugiey ſtronie literami złotemi; *Wolność, Rzpita, Równość*, i nazwiſko batalii, w ktorey ów rycerz zaſłużył nadgrod . 3 Każ y żoł ierz całey armi rozumiejący mieć prawo do tak chlubney nadgrody, poda na piśmie radzie woyſkowey półku ſwojego wyszczegulnienie naywiernieysze dzieł swoich. 4. Rada świadkow wyſłuchawszy rzecz całą przeſzle do Szefa Generał Sztabu, który wszyſtkie odebrane rapporta złoży w ręku Generała *en Chef*. 5 Generał *en Chef* d. 1. *Vendemiaire* ogłoſi, kogo uznał naygodnieyszym. 6 Zołnierz pałaszem obdarzony przez wodza swojego, podwóyną gażę do zgonu odbierać będzie. *Buonaparte.*

W Departamentach mianowicie południowych tenże sam duch poſtrzegać ſię dziś daje, co w r. 1793. Gdy dnia 31 Maja *Marat i Robertspierre* na czele ſtanowszy *Jakobinow* i gminu *Paryzkiego*, napadli Konnwencyą, a wielu Prawodawcow do więzienia wtrącil, od *Calvados* do *Lionu i Marselli* powſtał głos jeden: nie są wolnemi Reprezentanci narodu. Nazwał to *Federalizmem* Tyran *Francyi*. Dziś gdy kilkadzieſiąt Reprezentantow na deportacyą ſkazano, znowu wołają Departamenta: Prawodawcy nie są wolnemi Na on czas porwali ſię do broni obywatele chcąc wyrwać Reprezentantow z pod przemocy; lecz że to uczynili bez wodzow i porządku, życiem przypłacili.

Dalſzych rozruchow naczelnicy czynią coś podobnego; i tych równy los czeka. Wzywają teraz młodź krajową, ażeby śpieszyła na obronę Prawodawczego zgromadzenia i Konſtitucyi. Direktoryat o wszyſtkim uwiadomiony, woyſkiem zwycięzkim wsparty, rojaliſtami nazywa rokoszanow. Nim jednak ich potłumi, kray wiele szkodować będzie. Departamenta południowe bunt podnioſszy, nie uznają władzy rządowey; *Landes, Lot, Tarn, Aveyron, Lozere, Ardeche, Rhone, Isere, Vaucluse, Wyższe i Niższe Alpy*, &c. rękę sobie podając, ſtraszliwą *Francuzom* nad inne zapowiadają woynę domową.

Przecie sprowadzona do *Toulonu* kolumna *Włoſkiey* armii spodziewać ſię każe, iż rokoszanie zechcą pomyśl ć co ich czeka. Nie ma teraz rząd potrzeby, jaką miał *Robertspierre* puſzczać w przewłokę *Wandeyſką* woynę. W początkach złemu zabiega. *S. Chriſtophe* z 22 naczelnikami schwytany powtóre, na placu rozſtrzelanym wnet zoſtał. W *Eure* podeyrzane ſchadzki rozproszono, dowodźcow aresztowano, między któremi *la Trimouille* był znacznieyszy. W tych prowincyach, które z *Szuanami Wandeyczykowie* zniszczyli, Direktoryat uprzedzając wſzelkie rozruchy, uwolnił młodzież od rekwizycyi. Podobnego dobrodzieyſtwa doznał Departament *Calvados* Te i tym podobne środki ułatwią Generałowi *Kellermann* przywrócenie spokoyności pożądaney, mianowicie na *Włoſkich* granicach, odbierając *Insurgentom* południowym nadzieję poſiłku od ſtrony Zachodniey.

Dzień 62. już upływa; *Dwor Lisbońſki* podpisanego tr ktatu przez Kaw lera *d' Aranio* nie r tiſikował. Bydź może, iż ſię goniec w dr dze opóźn ł przypadkiem: i to nie jeſt niepodobna, iż 10. tyś: Emigrantow lub woyſk *Angielſkich* ſtoiących obozem pod *Lisboną* nie dozwoliły uczynić Królowey *Portugalſkiey*, co ſię zgadza z iſtotnym iey dobrem. W drugim zdarzeniu, Rzeplita z *Hiszpanią* z przymierzona, w iedney kampanii ma nadzieię podbić *Portugalią*, iak zawoiowała *Hollandyą* od *Xcia d' York* bronioną. *Anglii* honor i interes każe czynić ofiary naywiększe w ludziach i pieniądzach na ocalenie kraiu, który zdaniem polityków już dawno hołduie *W Britannii*. Tym chyba ſposobem, ſił morſki b nie maiąc, *Anglią* do traktatu przez *kompensacyą* zniewolić można. Nikt wszakże bardziey cieszyć ſię nie będzie z zerwania podpisanego pokoiu, nad armatorow miaſta *Bordeaux*, którzy dotąd wiele *Portugalſkich* okrętow chwytali.

Przyiaciele Generała *Paoli* na wyspie *Korsyce* zamyślali nową zrobić rewolucyą; lecz do tego nie przyszło. O Generale *Hoche* powiadaią, iż odebrawszy z *Paryża* długo pożądaną wiadomość o zaszłych odmianach w dniu 5. Września, do wchodzącego Lekarza; Doktorze rzekł, już twoich lekarſtw mi nie potrzeba; uſtąpiła już choroba; oto masz lekarſtwo moie; i oddał mu liſt Direktora *Barras* donoszący o aresztowaniu Prawodawcow. Skutek pokazał, iż takie lekarſtwo ſkutecznym nie było przeciw zadawnioney chorobie, iak ſobie pochlebiał zmarły rycerz.

Generał *Miranda* uszedł do *Szwayczarow*; z tamtąd ma iechać do *Aten*, gdzie dla wygody podróżnych utrzymuie bibliotekę. Rodem ieſt *Peruańczyk*. W młodzieńczym wieku zabrawszy rzadką w owym kraiu do nauk ochotę, opuścił Oyczyznę, zwiedzał długo *Europę*, i nabył oświecenia niepospolitego. Przyiowszy obywatelſtwo *Francuzkie* pod czas rewolucyi, przywodził armiom Republikanſkim.

№ 11.

DODATEK

DO

KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 7. LISTOPADA ROKU 1797. WE WTOREK.

Dokończenie z Paryża.

Skrzydło iego pod *Nerwinde* zniesione było, ponieważ *Jakobini*, ſtrach rzucili mię dzy żołnierza, wiedząc iż zwycięzca *Dumo wier* zamyślał tamę położyć nie przebytą zamysłom złośliwym *anarchiſtow*. Odtąd *Miranda* w domowey zaciszy zdał ſię iedynie nauką zatrudniony; niewiadomo, iakim go ſposobem wplątano do ſpiſku.

Berenger i *Jean Debry* wiele mówili w Radzie 500. o edukacyi publiczney; oprócz zdania JJ *Rouſseau* przypominali ſtarodawne przykłady. *Scitow*, *Samnitow* i *Spartanow*, u których młodź iednoſtayne i publiczne odbieraiąc wychowanie, w obywatelſkim życiu i żołnierſkim dawała niepospolite przykłady męſtwa, ſprawiedliwości, i cnoty, którym inne narody, dopieroż wieki późnieysze wierzyć nie chcą. Radzili między innemi, uſtanowić w ſzkołach pierwiaſtkowych igrzyſka i ćwiczenia gymnaſtyczne w każdą *dekadę*; na tych dyſtyngwuiąca ſię młodzież, odsyłana będzie do ſzkoł Marsowych, bliſko *Paryża* w *Metz*, *Toulon*, *Toulouse* i *La Fere* założyć ſię maiących; każda 3. tyſiące młodych obywatelow doſkonalić będzie, pod dozorem Offiycerow którzy z honorem w armiach ſłużyli. Część uczniow trzecia corocznie będzie zmieniona przez nowo przybyłych. Wſzyscy zaś obozem ſtać maią od d. 1. Prairial do 1. Vendemiaire. Ten proiekt roztrząsać kazano.

z Madritu 24 Września z Gazety Frankfortſkiey.

Dawno już głoſzono, iż *Xiąże Pokoiu* ma zaślubić córkę *Infanta Ludwika*; Rzecz zda ſię dziś nie wątpliwa. Lecz mówią, iż Król Jmść Katolicki czyniąc nie pośpolity zaszczyt szczęśliwemu *Godoy*, który z nayniższego w Gwardyi ſtopnia w dzieſięciu leciech osiągnął naywyższy, przyimuiąc go do panującey familii, przysposabia go razem do oddalenia ſię od rządu i publicznych intereſſow. Powszechne jeſt mniemanie iż Ambaſſador Hiszpańſki w Rzymie Kawaler *Azzara* zaſtąpi Xcia w urzędzie pierwſzego Miniſtra.

z Mediolanu 10 Października z Gazety Frankfortſkiey.

Direktoryat nasz odebrał rozkaz oſtatni od Generała *en Chef Buonaparte*, na mocy którego ma przedſięwziąć potrzebne środki do przyłączenia *Mantui* i *Wenecyi* do *Rzeczpltey Cisalpińſkiey*. Toż samo ſtanie ſię z *Valteliną*; są w drodze deputowani: tym czasem Generał *Murat* dokonał w całym kraju dzieła sobie zleconego, ſtanowiąc nowych urzędnikow, zakazuiąc noszenia broni, spisuiąc lud zdatny do woyny, z którego uformuie ſię zaczasem gwardya narodowa. U nas w *Mediolanie* i innych miaſtach pozwolono Zakonnikom opuszczać Klasztory; ludowi zaś obierać Duchownych według upodobania Paſterzow.

Z *Genui* mamy wiadomość, iż rząd ogłoſił *amneſtią*; wſzyſtkich zatym oſkarżonych o bunt i rewolucyą z więzienia wypuszczono, wyjąwſzy kilku dowodźcow.

z Udine 10. Października z Gazety Berlińſkiey.

Z powierzchowności ſądząc nie zginęła ieszcze nadzieia pokoju. Miniſtrowie Pełnomocni *Cesarza* Jmści często odwiedzaią w *Passeriano* Generała *Buonaparte*, tenże wczora był w mieście naszym, i w Pałacu *Margrabiego de Gallo* miał długą konferencyą, na którey znaydował ſię *Clarke* Generał. O wyjeździe jego do *Paryża* rozſiane wieści dotąd ſię nie sprawdziły. Po zakończoney konferencyi bal wielki naſtąpił, na którym były przytomne małżonki Generałow *Buonaparte* i *Berthier*. Offiycerowie *Francuzcy* ze wſzelką wolnością przyjeżdżaią do *Goricii*, *Trieſtu*, &c.

z Neapolu 26. Września z Gazety Berlińſkiey.

Z tego wſzyſtkiego co ſię u nas dzieie, łatwo wnieść można, iż Król Jmść chce bydź na wszelkie przypadki gotowym. Wielkie czyniemy w kraiu całym przygotowania do woyny. Z rozmaitych Prowincyi rekrutow zprowadzaią na dopełnienie regimentow. Xże *de la Salandra* rozkaz odebrał śpiesznie iechać do *Abruzzo*, gdzie woyſka ſtoiące maią bydź pod Kommendą iego, 15. tyś: żołnierza maszeruie ku granicom Państw Papieſkich.

z Rzymu 3. Października z Gazety Frankfortſkiey.

Od dawnego czasu żaden zagraniczny

Poseł nie był tu przyimowany z tak wielką okazałością, iak *Buonaparte* brat Generała en Chef. Gdy przybył na pierwszą audiencyą do *Oyca S.* wſzyſtkie pokoie znalazł napełnione Szlachtą, i znacznieyszemi obywatelami. Niosł w ręku ratifikacyą traktatu w *Tolentino* zawartego: *Pius* 6 przyiął Posła i piſmo tak dawno pożądane iak naymiley. Na zaiutrz dał mu prywatną audiencyą, która ſię przeciągnęła do dwóch bliſko godzin. Stanoł w Pałacu *Salviati*. *Ociec S.* darował 6. koni; za iego przykładem przednieysi Panowie *Rzymscy* ofiarowali mu wiele ſprzętow koſztownych. Jedenaście iuż nowych podatkow uſtanowiono; z ktorych dochod obrócony ieſt na zapłacenie długow, Konribucyi, &c na tym nie przeſtaiąc Rząd cenę zboża przepisał, zalecaiąc furowie, ażeby żaden z przedaiących nie brał więcey iak część trzecią w gotowiźnie; resztę każdy w *cedułach* przyimować musi.

z Ratisbony 23. *Października z Gazety Berliń:*

Liczne z *Wiednia* ſztafety przebiegaiąc przez miaſto nasze, ważną przynioſły wiadomość iż między Domem *Auſtryackim* i Rzeplitą *Francuzką* ſtanoł pokoy podpisany d. 17 Warunki nawet podobno w ſamym *Wiedniu* nie wiadome. Tym czasem Generałowie *Auſtryaccy*, ſnadź nie ſpodziewaiąc ſię końca negocyacyi pomyślnego, wielkie czynili przygotowania do woyny. W cyrkule *Frankońſkim* odnowić chciano przykład niedawno widziany w *Tirolu* namawiaiąc mieszkańcow do powſtania w maſsie, 50 tyś: ludu ſtanąć miało z wieyſkim orężem do bronienia kraiu od napaści; armia *Cesarſka* wſpierać oświadczyła ſię chłopow armatami i woyſk regularnych wydziałem. Toż ſamo czynić w *Szwabii* zaczęto. Wątpić nie trzeba, iż dziś po zaszłey odmianie rzeczy powrócą do ſtopnia dawnieyszego. Troſkliwe o los *Nad-Reńſkich* Prowincyi, Stany u nas Seymuiące poſtanowiły przełożenia uczynić *Cesarzowi Jmci*, upraszaiąc, ażeby powagą ſwoią zapobiegł rozruchom, i *Rzeszy Niemieckiey* rozszarpaniu.

z Calscreny 13. *Października z Gazety Berlińſkiey.*

Królowa Jmść Szwedzka przybyła z *Pomeranii* do portu naszego w d. 11. Król Jmść witał małżonkę ſwoią na okręcie; potym naſtąpił wiazd wſpaniały. Wczora przyimował Monarcha powinszowanie Deputowanych ſtanu Rycerſkiego z różnych Prowincyi. Poiutrze *Króleſtwo Jmść* wyieżdżaią do *Stockholmu*. Królowa zatrzyma ſię dni kilka w *Drottningholm*, póki nie będą ukończone przygotowania na iey przyięcie w ſtolicy z przyzwoitą okazałością.

Od brzegow Menu 16 *Października z Gazety Courier du Bas-Rhin.*

General *en Chef armii Niemieckiey Augereau* przybył do *Creutznach*, dziś jeſt spodziewany w *Wetzlarzę*. W woyſkach *Francuzkich* wielkie widać poruſzenia; dni temu kilka wſzyſtkie wyſtąpiły do obozow po wielu mieyſcach wytkniętych; tam dzień lub drugi zabawiwszy, do miaſt i wſiow powróciły; zkąd wnosiemy, iż pokoy jeſt bliſki: upłynął już czas od Direktoryatu naznaczony do zagajenia kampanii, co gdy jeſzcze nie naſtąpiło, negocyacye w *Udine* obrót wziąć musiały pomyślnieyſzy. Mało teraz mówią o nowo utworzoney *Rzltey Cisreńańſkiey*: miaſta które już rewolucyą zaczęły, wzajemne do ſiebie wysyłają Deputacye, dla porozumienia ſię lepſzego.

Kommiſſya w *Bonn* uſtanowiona podzieliła kray okoliczny dotąd znajomy pod nazwiſkiem czwartego wydziału na 8 Powiatow. Rewolucyoniſtowie nieprzeſtają lud namawiać, ażeby ſię pisał do nowey Konſtytucyi, a chociaż kilkakrotnie odebrali niepomyślną odpowiedź, w pracy i przedſięwzięciu nie uſtają. W tym wſzyſtkim łatwo każdy poſtrzega rękę *Francuzow*. Direktoryat nie mogąc pogodzić chęci ſwojey rozſzerzenia granic do *Renu* z całością *Rzeszy* bierze dziś za tarczę chęć mieſzkańcow oderwania ſię od Państwa *Niemieckiego*; a tym ſposobem drogę ściele do uſkutecznienia wielkiego zamiaru *Jakobinow*, który jeſt: podburzyć narody przeciw prawemu Rządowi, i zeſłonić *Francyą* od Mocarſtw ościennych pośredniemi Republikantami.

z Bruxelli 19 *Października z Gazety Leydeńſkiey.*

Z *Lille* niepomyślną wiadomość odbieramy, iż Pełnomocnicy *Rzpltey Francuzkiey Treilhard i Bonnier* d. 17 wyjechali do *Paryża*, nie doczekawſzy ſię na d. 16 powrótu *Lorda Malmesbury* dla rozpoczęcia negocyacyi. Tak więc upadła nadzieja pokoju prędkiego między Mocarſtwami nadmorſkiemi. W Departamentach *Belgickich* uwaga ludu i cała jego troſkliwość do iś ſię zwraca ku intereſſom Duchownym. Xięża, mówiąc w powſzechności, nie chcą wykonywać przyſięgi na pretendowaną Tronu nienawiść; co, jak obszernie dowiodł Kardynał *Frankenberg* w liście do rządu pisanym, sprzeciwia ſię religii Katolickiey. Poſzło zatym, iż wſzyſtkie prawie Kościoły ſą zamknięte, i dobra Kościelne uznane w krótce będą za własność Rzpltey.

z Hagi 20 *Października z Gazety Leydeńſkiey.*

Oprócz 8 dawniey wyliczonych okrętow przez Admirała *de Winter*, ſtraciliśmy jeſzcze *Alkmaar* od 56 armat i *Munnikendam* od 44. Oſtatni burzą napędzony ku brzegom *Zelandyi* osiadł na piaſkach, ludzi ratowano między któremi kilku *Anglikow* znaleziono. Przekonawſzy ſię narod cały, iż klęskę ponieśliśmy dla przewyższających ſił nieprzyjacielſkich umyſłu nie traci, z naywiękſzym pośpiechem naprawują w portach okręta, inne uzbrajają, budują nowe. Bogatſi obywatele otworzyli ſkarby ſwoje na zaſtąpienie publicznego, ratując maytkow i żołnierzy ranionych, wdow ſierot. &c.